

Med lov skal
land bygges!

FOLK OG LAND

Nr. 31 - 6. årg.

Lørdag . 12 oktober 1957

Løssalg 65 øre

og sure myrer
må grøftes ut!

Mannsmot og skarpe hugg av overrettssakfører Einar Grimsø

**Hans vurdering av «retts-
oppgjøret». Vi bruker bare ord
MEN IKKE HANDLING**

Einar Grimsø
skriver til oss:

Jeg vil forutskikke den bemerkning at jeg, mens rettsoppgjøret sto på i årene 1945—1947, var forsvarer i ca. 100 såkalte landssviksaker for herredsrett og lagmannsrett på Helgeland, og hadde også i forbindelse med disse saker en mengde anker og begjæringer om fornyet behandling inne for Høyesterett. Jeg tror derfor å ha ganske godt kjennskap til temalet.

Jeg vil videre forutskikke den bemerkning at jeg under hele okkupasjonstiden var «Jøssing» og uten noen sympati for Nasjonal Samling.

Da frigjøringen kom i mai 1945, fikk jeg blant andre sakførere et sirkulære fra Den Norske Sakførerforenings hovedstyre, datert 16. mai 1945. I dette sirkulære heter det at vi nu har fått vår rettsstat tilbake og alle forbrytelser skulle bli behandlet som før okkupasjonstiden og at ingen nu skulle lide overlast i strid med loven. Derfor henstilletes det også i det samme sirkulære til alle sakførere om ikke å nekte å overta forsvaret for NS-medlemmene eller andre som under forfølgning for sitt forhold under okkupasjoner. Enhver hadde krav på å få sin forsvarer etter den gamle ordning, het det i sirkulæret.

Men jeg hadde ikke vært forsvarer i mange saker før jeg ble klar over at saksbehandlingen ikke var den samme som under vår tidligere rettsordning.

Det viste seg nemlig at det

heter, for da hadde de forurettede fått et våpen som skulle bli benyttet med full kraft.

Men hva ser vi? Der er nu hengått snart et par år siden den svenske betenkning forelå. Men fremdeles nøyer de forurettede seg med bare å bruke ord — ikke handling.

Man bør vel nu være klar over at man ingen vei kommer med bare ord. De norske myndigheter bryr seg nemlig ikke en døyt om at de i hvert eneste nr. av «Folk og Land» blir utskjelt som gunnlovsbrytere, rettssvikere og andre stygge ting. Ja, det later til at myndighetene er tilfreds hvis de bare kan slippe hermed. Dette viser også at myndighetene føler seg på svake føtter.

I begynnelsen av 30-årene, da det var en alminnelig depresjonstid for de norske bønder, og tvangsauksjonene ble avholdt i hundre-tall over deres eiendommer, tok bøndene saken i egen hånd og truet med at de — om nødvendig — med makt ville hindre utkastelse fra de tvangssolgte eiendommer. Dette resulterte i loven om gjeldsmegling som satte en stopper for tvangsauksjonene og utkastelsene.

For et års tid siden gikk bøndene til leveringsstreik fordi de ikke fikk regningsvarende priser for sine produkter. Det ble sagt at streiken var ulovlig. Jeg skal ikke uttale meg herom. Men faktum var at streiken foranlediget et betydelig pristillegg.

I disse dager truet fiskerne med å sette makt bak sine krav.

Vi hører da også at representanter for fiskerne har hatt fo-

Ny brosjyre av prost Hedem

Såvidt vi har bragt i erfar-
ing, er det meget sannsynlig, at det ut på vårparten kommer en ny brosjyre av A. E. Hedem. En ny viderefør-
ende. Den kommer derfor til å bygge på, hva der er anført i hans tidligere brosjyrer. For å få fuldt utbytte, bør man ha gjort seg be-
kjendt med disse.

Forbundet.

Hvor står vi?

Av Kai Normann

Når vi NS-folk idag — i året 1957 — skal gjøre oss opp en rent personlig status for å klarlegge for oss selv hvor vi står, er det en fundamental kjensgjerning vi må ha for øye: nemlig at Nasjonal Samling ikke var noe politisk parti i vanlig forstand. NS ønsket ikke å synke ned til å bli et politisk parti. Tiltross for at det sattes opp et politisk program, var det alt på et tidlig tidspunkt av bevegelsens historie klart for bevegelsens ledere at i og med at NS overhodet tok opp arbeidet etter politiske rettningslinjer lå den fare snublende nær at NS ville komme til å bli et politisk parti blant andre politiske partier — landets minste parti.

Det var en svakhet alt i starten at forholdene gjorde det umulig å arbeide for en nasjonal samling på bred basis, men at det måtte settes opp et politisk program som en skulle prøve å få det norske folk til å slut-

Bonde Eystein Utheim

Fra Steinkjer kommer det sørgebudskapet at bonde Eystein Utheim er gått bort etter et langt sykeleie 63 år gammel. Med ham er en av våre aller beste menn, en høvdingsskikkelse i Trøndelag-fylkene og en vennsæl mann blitt borte. Eystein Utheim er født på den store, eldgamle embedsgården Lø like ved Steinkjer, og overtok denne gården allerede som ung mann i åra etter den første verdenskrigen. Det var vanskelige tider for bøndene den gangen, og ennå lyder gjenklangen etter auksjonshammerens sang utover bygdene fra de åra. Gården var stor, og det var ikke til å unngå at Utheim måtte begynne sin løpebane som bonde med en betydelig gjeld. Men ingen nedgangstider fikk bukt med

denne mannen. Med sitt gode skjønn, sitt åpne blikk for både nytt og gammelt, og sitt ukuelige pågangsmot var det ikke lenge før han fikk arbeidd gården opp til et mønsterbruk, og velstanden holdt sitt inntog. Som rimelig kan være, la også bygda, Sparbu stort beslag på hans evner og arbeidskraft. Han fikk en rekke tillitsverv og satt de fleste åra framover til

At Utheim måtte ta del i arbeidet for dem som ble rammet av «Rettsoppgjøret»s meningsløsheter, sier seg sjøl.

Forbundet for Sosial Oppreisning var den hele tid omfattet av Utheims mest levende interesse. Dertil var han medeier av Folk og Land. Helt fra starten sto han som styremedlem i Forbundet og

og unnfallenhet. Partiet Nasjonal Samling fødtes som nødutvei og fikk karakter av et forsøk.

Quislings tanke lå over partiene, den stanset ikke ved partigrensene, var en tanke som bur-

lære til alle sakførere om ikke å nekte å overta forsvaret for NS-medlemmene under okkupasjonen under forfølgning for sitt forhold under okkupasjoner. Enhver hadde krav på å få sin forsvaret etter den gamle ordning, het det i sirkulæret.

Men jeg hadde ikke vært forsvaret i mange saker før jeg ble klar over at saksbehandlingen ikke var den samme som under vår tidligere rettsordning.

Det viste seg nemlig at det praktisk talt bare var NS-lemmer som ble satt under tiltale for «bistand til fienden». Det var rene untagelser, hvis et ikke NS-medlem ble satt under tiltale, selv om denne persons bistand kunne være vel så graverende som et NS-medlems bistand og det endog i forbindelse med samme forhold som et NS-medlem var tiltalt for.

At så var tilfelle førte jeg også bevis for i en rekke saker og provoserte rette vedkommende til å opplyse hva grunnen kunne være hertil, men jeg ble alltid uten svar.

Jeg hadde praktisert som sakfører i over 20 år før «rettsoppgjøret» tok til, og i denne tiden hadde jeg vært både aktor og forsvaret i en mengde saker. Men jeg vet ikke noe tilfelle hvor domstolen i sine domspremisser forbigikk i taushet det viktigste forsvarsmoment som forsvaren hadde brakt i anvendelse. Men dette fikk jeg oppleve for alle retter under det såkalte rettsoppgjøret.

At dette var en avvikelse fra vår tidligere rettspraksis kan der vel ikke diskuteres om.

Det så med andre ord ut som om medlemskapet i NS var kriteriet på at landssvik overhodet var begått.

Der var også andre uregelmessigheter som jeg fikk rikelig anledning til å gjøre oppmerksom på som forsvaret. Jeg hevdet således i det store og hele de samme betraktninger som er kommet til syne i det Svenske rettsinstituttets betenkning. Jeg var også i overensstemmelse med hva vår største ekspert på strafferettens område, professor Skeie, hadde uttalt i sin brosjyre som utkom i begynnelsen av «rettsoppgjøret».

I påvente av den Svenske betenkning var både redaksjon og innsendere i «8. Mai» og senere i «Folk og Land» forholdsvis moderate i sine innlegg. I denne ventetiden ble det stadig fremhevet at hvis den Svenske betenkningen gikk i de forurettedes favør, skulle det bli en annen dans for de norske myndig-

tvangsauksjonene og utkastelsene.

For et års tid siden gikk bondene til leveringsstreik fordi de ikke fikk regningssvarende priser for sine produkter. Det ble sagt at streiken var ulovlig. Jeg skal ikke uttale meg herom. Men faktum var at streiken foranlediget et betydelig pristillegg.

I disse dager truet fiskerne med å sette makt bak sine krav. Vi hører da også at representanter for fiskerne har hatt foretrede for selve statsministeren og 3 statsråder for å forhandle om en mindelig ordning. Ja, statsministeren har endog nylig møtt på fiskernes landsmøte i Trondheim.

De forurettede i «rettsoppgjøret» — et antall av minst ett hundre tusen iberegnet pårørende har fått det svenske rettsinstituttets uttalelse for at det er et misbruk av ord å kalle den norske aksjon mot NS-medlemmene for et rettsoppgjør.

Vår egen store ekspert på strafferettens område professor Skeie uttalte i sin brosjyre at «Norge aldri har hatt en større rettsløshet.»

De forurettede i «rettsoppgjøret» finner seg i alt. Ja, selv de norske myndigheters fortsettelse med å inndrive de idømte erstatninger for kollektivt ansvar som medlemmer av NS, enda også denne del av rettsoppgjøret på det skarpeste er fordømt av det Svenske rettsinstitutt, finner de seg i.

De forurettede NS-medlemmer innskrenker seg til bare ord. Ord — ikke handling. Resultatet blir deretter.

For en ynkelighet!

For en feighet!

11 års-terminen holder!

Kong Haakon den 7. døde 21. september. Det var i 1946 hans innstilling til rettsoppgjøret begynte å bety noe.

Jeg viser for øvrig til min artikkel «Rettens verdighet og ansvar» i nr. 24.

Tjømø 23. sept. 1957.

Oscar Ørnulf Aall.

vegelsens ledere at i og med at NS overhodet tok opp arbeidet etter politiske retningslinjer lå den fare snublende nær at NS ville komme til å bli et politisk parti blant andre politiske partier — landets minste parti.

Det var en svakhet alt i starten at forholdene gjorde det umulig å arbeide for en nasjonal samling på bred basis, men at det måtte settes opp et politisk program som en skulle prøve å få det norske folk til å slutte opp om. Man sto her overfor et virkelig dilemma! Hvordan kunne man drive politisk arbeide uten å stille opp et program? Hvordan kunne man virke for nasjonal samling uten å stifte et nytt parti?

Vi vet at dette spørsmål i høy grad opptok Vidkun Quisling. Vi vet at han ikke ønsket å stifte et nytt parti. Vi vet at han søkte tilknytning til Bondepartiet. Og at dette parti ved gitt leilighet falt ham i ryggen. Han ble offer for falskhet, feighet

var stor, og det var ikke uten grunn at Utheim måtte begynne sin løpebane som bonde med en betydelig gjeld. Men ingen nedgangstider fikk bukt med

og unnfåenhet. Partiet Nasjonal Samling fødtes som nødutvei og fikk karakter av et forsøk.

Quislings tanke lå over partiene, den stanset ikke ved partigrensene, var en tanke som burde kunnet forene partiene. Det var rett og slett den modnede manns og det modnede folks erkjennelse av at vi alle hører sammen og sammen bør arbeide for hele folkets vel, ikke kjempe mot hverandre.

Dette er et motiv, en etisk impuls som springer frem fra dypt kilder i et høyverdig menneskes sinn. Det er ikke et politisk program men derimot det motiv som politiske programmer burde formes ut fra . . . Og som

Fort. side 4

Det spørs

Læreren: Kan du Ola nevne noen norske martyrer?

Ola: Hellig Olav, Hans NilsenHauge, Marcus Thrane, Viggo Hansteen, Eilifsen, K. Knutson Fiane, Vidkun Quisling, Ragnar Skancke . . .

Læreren: De første var martyrer; men de to siste . . .

Ola: Alle vet de ble skutt fordi de var antikommunister.

Læreren: Det står ikke i vår historie!

Ola: Nei — den er forfalsket!

Læreren: Hvem sier det?

Ola: Ingen sier det høyt — alle hvisker det!

Læreren: Hvorfor hviskes det?

Ola: Alle er redde.

Læreren: For hva?

Ola: For det norske Gestapo!

Læreren: Hysj — gutt!

Ola: Jeg bare hvisker — alle hvisker!

Læreren: Nei, nå går det for vidt!

Ola: Det var jo NS som først kjempet mot kommunismen, sørget for at vi fikk mat og klær under okkupasjonen mens de andre var på ferie i Sverige, England, USA og Canada. Forholdet er, at NS skulle ofres for Nygaardsvoldsregjeringens synder — for dens avrustningspolitikk og nøytralitetsfusks og dens ville flukt til utlandet.

Læreren: Og så?

Ola: Og så — har vi tatt det meste av NS program, tatt tyskerne som våre allierte, tatt opp deres kamp mot kommunismen, tatt NS-folkenes stillinger og gitt dem nådens brød i køen.

Læreren: Det var som nøkken!

Ola: De svenske rettslærde sier det er «. . . et misbruk av ord å kalle et slikt innenrikspolitisk oppgjør for et rettsoppgjør. Med rett i vanlig forstand har det ingen forbindelse».

denne mannen. Med sitt gode skjønn, sitt åpne blikk for både nytt og gammelt, og sitt ukuelige pågangsmot var det ikke lenge før han fikk arbeidd gården opp til et mønsterbruk, og velstanden holdt sitt inntog. Som rimelig kan være, la også bygda, Sparbu stort beslag på hans evner og arbeidskraft. Han fikk en rekke tillitsverv og satt de fleste åra framover til den andre verdenskrigen som ordfører. Mange var de tiltaka og framstega han da var med på å få gjennomført.

Da krigen kom var Utheim ikke i tvil. Han måtte slutte seg til dem som ville holde hjula i gang her heime, og han fortsatte som ordfører. Dette var hans store forbrytelse som han måtte trekkes til regnskap for da krigen var slutt. At han hadde hjulpet mange, mange mennesker i de tunge okkupasjonsåra, nyttet ingenting. Heller ikke at han fikk det skudsmålet at han hadde vært en god ordfører. Heller ikke at han hadde vært sjelen i oppbyggingen av Steinkjers nye, prektige meieri etter nedbombingen. Han måtte straffes.

Vi skal ikke gå nærmere inn på det grunnlaget de endelig fant for å idømme ham en «erstatning på 2,25 millioner! Ja, det lyder fantastisk, men er likevel så. Utheim appellerte ikke. Med sin sunne sans gikk han ut fra at dommen nærmest var symbolsk ment, men han tok feil. Så måtte han slå inn på den lange forhandlingslina, og da han fikk prutet summen ned til vel 300.000, betalte han. Igjen måtte han belåne den prektige gården til opp over skorsteinen. En slik påkjennning ville ha knekket mange. Men Utheim ga ikke opp. Til tross for at han sjøl satt inne og bare kunne stå i forbindelse med sin familie pr. sensurerte brev, begynte han en langsom og slit-som gjenoppbygging. Dette arbeidet fortsatte han med økt kraft da han slapp ut, og i de åra som er gått, har han virkelig klart å slette ut praktisk talt alle spor etter herjingen i frigjøringsåret. Karakteristisk for han er et ord han på sin lune måte kunne si et vennelag: Det fikk enda være med de trehundre tusen, men at de skulle ta bilen min, kan jeg ikke tilgi dem!

At Utheim måtte ta del i arbeidet for dem som ble rammet av «Rettsoppgjøret»s meningsløsheter, sier seg sjøl.

Forbundet for Sosial Oppreisning var den hele tid omfattet av Utheims mest levende interesse. Dertil var han medeier av Folk og Land. Helt fra starten sto han som styremedlem av Forbundet og gjorde seg gjeldende som en varm og nøktern talsmann for landets og våre livsinteresser. Var heller ingen smågutt når det gjaldt å støtte økonomisk.

Da Anders Hafskjold på Landsmøtet 29. august i fjor forlangte avløsning kom det henstillinger og krav fra alle hold om at Utheim måtte la seg velge som Forbundets nye formann. Hans posisjon var grunnfestet. Utheim kunne da heller ikke stå seg for den entusiasme hans kandidatur vakte. Til trots for at han dengang visste at han ikke lenger var fysisk sterk, bøyet han seg og tok valg. Vi var alle takknemlige for det. Under hans ledelse var Forbundet fortsatt i gode hender. Men i løpet av høsten syknet han til, og ikke nok med det, forbundssekretær Grønstad døde hastig og uventet. Utheim rakk ikke selv å holde mer enn et styremøte, det var den 18. februar i år, på den tid innhentet sykdommen ham for alvor. Med stille kraft og resignasjon bar han sin lagnad — at han ikke lenger skulle få leve med i framgangsfylkingen i Norge, den han så trufast hadde tjent fra sin tidligste ungdom.

I både gode og onde tider har Eystein Utheim hatt den lykke å ha sin gode og dyktige kone ved sin side, og han har folk som har vært i hans tjeneste i over 40 år. Og han var en god far for de to barna deres. Tankene går nå til dem, når vi lyser fred og signing over Eystein Utheims minne.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Velgerne skjottet sin jobb under all kritikk

De såkalte borgerlige partier laget i høst den mest talentløse valgkamp som noen gang er innskrevet i landets historie. Resultatet kunne ikke bli annerledes enn det ble. Velgerne hadde mandag sin eneste sjanse på fire lange år til å kreve vårt diktatoriske regjeringsparti til regnskap, men lot alle sjanser gå fra seg. Gerhardsen & Co fikk endog anledning til å styrke sin representasjon i Stortinget!

Vi har bønder, industriarbeidere og fiskere. Vi har håndverkere, forretningsfolk, lærere, ingeniører og sjøfolk, for ikke å glemme husmødrene. Alle sliter de helsa av seg for å holde levestandarden og arbeidslivet oppe — og det lykkes! Men det som regjeringen i første rekke er

satt til å passe på, nemlig vår krone og dens kjøpekraft, vanskjøttes ut over alle grenser, og den samme regjering får attpåtil sitt mandat fornyet. Snakk om sovende og indolente velgere. Dette kalles folkestyre — at folket for 4 år i slengen fraskriver seg retten til å være herrer i sitt eget hus. Hvor ligger dog hemmeligheten? Er de «borgerlige» i så høy grad medansvarlige for vårt politiske forfall at de ikke kan fri seg? Elendighet over elendighet. Vi må i en sum fastslå at velgerne den 7. oktober skjottet sin jobb på en helt ut katastrofalt slett måte.

— Partiuvesenet i Norge er i ferd med å spille ut sine siste kort. Vi kan som tilskuere ikke tie om dette.

FOLK OG LAND

Neste nummer kommer lørdag 19. oktober.

100 kroner i belønning!

Vi utlover 100 kroner i belønning til den som kan gi oss en utførlig skildring av Peter Bendows heltebedrifter og landsgavnlige virksomhet under okkupasjonen. Ta også med hva han åt og drakk og hvem han samarbeidet med for å få mat til livets opphold. Alt teller.

Leveringsfrist 11. november.

Jens Bjørneboe's

Resten av artikkelen om Wilhelm Søvik kommer i nr. 32.

FOLK OG LAND

Det tilkommer også deg å gjøre noe for vårt blad. Vi må ha flere lesere. Hvorfor ikke sende oss 10 nye abonnenter, ikke bare tenke på det, men gjøre det. Det ville hjelpe godt om hver leser gjorde det!

Kong Olav,
den femte Olav
i kongerekken

Den første norske konge som bar navnet Olav var

På linje med Zola og Skeie

Vi presenterer herr overrettssakfører Einar Grimsø, mannen som på 1. side i dag synger ut om «rettsoppgjøret» av 1945. Han gjør det under fullt navn, og viser dermed både mannsmod og ærlighet. Så har han også å slekte på, for Grimsø er sønn til bonde og lagtingspresident Andersen Grimsø († 1927) og hustru, Anne Margrete Hansen fra Vega.

Vi tør uttale håpet om at Grimsø's åpne erklæring til beste for de rettsforfulgte NS-folk vil vekke glede i vide kretser, ikke minst blant alle rettsindige norske jurister, slik at de mest forkomne av dem ikke lenger lar seg kujo-nere så sterkt som før. Enhver som kjemper for sannhet og rett kan stige fram med god samvittighet, han har intet å være redd for — annet enn tomme og tarvelige trusler.

Det offisielle Frankrike skummet i raseri da Emile

Zola tok opp kampen mot de ledende franske rettssvikere i 1894, det vet alle, endog elevene f. eks. ved Arendals kommunale høyere almen-skole (nærmere forklaring ved tid og anledning). Men etter 12 år tok Zola helt og holdent knekken på de franske rettssvikere, idet det ble bevist at «bevisene» mot Dreyfus var forfalsket. Det

var dog bare blåbær mot falskneriene under det såkalte norske etterkrigsoppgjør.

Einar Grimsø har, akkurat som advokat Gerhard Holm, og siden overrettssakfører Erling Ueland og mange med ham, bevisst eller ubevisst vært inspirert av Zolas innsats. Dertil har de på norsk grunn en veiviser de kan stole på: Professor Jon Skeie (1871—1951).

Overrettssakfører Einar Grimsø er født i Vega på Helgeland 30. juli 1886, tok artium i Oslo, og i 1913 juridisk embedseksamen med laud. Var en tid edsv. full-mektig. Fra 1915 sakfører i Brønnøysund og Rørøy. Han har deltatt meget i styre og stell, både i embedsverket og kommunalt.

Vær trygg på at Grimsø gir seg ikke med hansken han har kastet i dagens nr. av Folk og Land. Han vil fortsatt være aktiv, det har vi hans ord for.

Pressens konflikt med sannheten

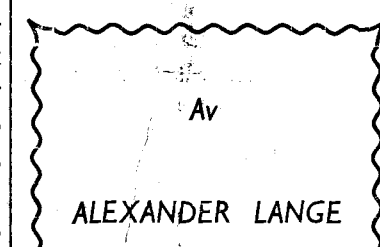
Nåtidens og ettertidens historiske forskere som ved gjennomlesning av den norske presse vil søke kunnskap og klarhet om det nyere Norges største ulykke: Okkupasjonsoppgjøret — bør på forhånd være klar over at våre aviser må leses med stor kritikk på dette punkt! Alle innviende vet at pressen gir et meget fortegnert bilde av det hele.

Innleg fra publikum som gikk mot det autoriserte syn havnet i papirkurvene. Den alminnelige fremgangsmåte var at journalistene gikk til vedkommende aktor (eller politiet) før saken skulle opp i retten. Aktor, eller politiet utleverte vedkommende tiltalebeslutning. Den ble så slått

De aviser som hadde tjent mest under okkupasjonen var regelmessig verst etter frigjøringen av de bundne kompleks-ser.

Man drev sanseløst skryt og usannferdig forherligelse i 1945 av den illegale innsats, som mord og røveri. Se også pressens fullstendig splitter-gale fremstilling av f. eks. Hydrosabotasjen.

På frihånd skal jeg i dag nevne som eksempel på norsk presseraskap i forbindelse

Av

ALEXANDER LANGE

gikk som kjent restbeholdningen av tungtvann tapt».

Dette er jo en i formen pen gjengivelse av en i realiteten temmelig livsfarlig tiltalebeslutning, hvis den hadde vært dekkende og sann. Hva den ikke på noe punkt er!

På forespørsel svarer ingeniør Schoepke meg den 16. september anno 1957:

— at han var arrestert av Gestapo og tilstede som fange for forhindre feiltagelse. Vedkommende tungtvannsapparat var solgt av Hydro og betalt av tyskerne. Hydro hadde samtykket i avhenting. Den 31. mars 1948 sendte NTB (not-to-believe?) ut en tungtvannslegende om

Sannheten og tryllekunstneren

Av PER WIIK

De menn som en gang i fremtiden skal obdusere liket vil måtte gni øynene sine i undring. Når denne tids åndelige og moralske forfall ligger klart avdekket, og disse menn som vil være uten fordommer eller part i saken har alle trådene i veven samlet og skal arbeide seg tilba-

Scharffenberg har sagt

Men hvilket syn på samfunnets rettshåndhevelse man enn hylder, ville den største fare for rettssikkerheten være en dommerstand som engstelig skotter etter «folkemeningen». Selv de som kan kan være uenig i en eller annen dom, skal respektere dommerstandens uavhengighet og glede seg hver gang en dommer trosser opinionen for å handle etter sin samvittighet. (Morgenbladet 16. oktober 1947).

Foreløbig har jeg bare krevd offentlig undersøkelse av alle «likvideringer» og sabotasjehandlinger under krigen og av alle mishandlinger og drap av fanger etter frigjørelsen. Spørsmålet om tiltale og straff får bli avgjort senere. I mange tilfeller kan det være nok å gjøre opp balansen mellom kredit og debet. Hovedsaken er å skape full klarhet. . . Det har vært hevdet at det ble lovet full hemmeligholdelse, men hvilken offentlig myndighet hadde rett til på forhånd å gi avlat og derved i virkeligheten å godkjenne voldshandlinger? (Morgenbladet 8. november 1947).

De mente (de slagte NS-medlemmer) at Norge etter kapitulasjonen 10. juni 1940 ikke lenger var krigførende, selv om det ikke var sluttet formell fred. Navnlige henviser de til den folkerettskyndige advokat Harald Holt-hes artikkel i «Dagsposten» 6. august 1940 og til at den svenske regjering forsvarte permittenttogene og våpentransportene med at krigstilstanden var forbi, — hvis Norge fremdeles folkerettslig var i krig med Tyskland, ville dette jo vært nøytralitetsbrudd overfor Norge.

De har også ment at Norge ikke inngikk noen formell allianse med England og senere med Russland og USA. Derfor mener de at straffelovens paragraf 86 ikke med rette kan brukes mot dem.

Jeg kan ikke her drøfte holdbarheten av denne tankegang, — det burde bli innhentet betenkning av sveitsiske folkerettsautoriteter. Men med hensyn til den subjektive skyll er det sannsynlig at mange oppriktig trodde at Norges egen krig sluttet 10. juni 1940.

De mente at medlemskap i N.S. var lovlig. N.S. var lovlig — inregistrert og deltok i stortings- og kommunevalgene 1933—37. I veiledningene til dommerne, advokatene og sakførerne, prestene, lærerne o.s.v. het det at enhver fikk handle etter sin samvittighet, men hvis med-

dows heltebedrifter og landsgavnlige virksomhet under okkupasjonen. Ta også med hva han at og drakk og hvem han samarbeidet med for å få mat til livets opphold. Alt teller.

Leveringsfrist 11. november.

Jens Bjørneboe's

bok «En hårdere himmel» kan du like gjerne skaffe deg med en gang. La det skje i denne dag!

! Troskapsplikten er gjensidig. En suveren og en regjering som rømmer landet i farens stund, og kommer hjem og dømmer levende og døde som har måttet ta en okkupasjons hårde og folkerettsbestemte vilkår — må ikke for fremtiden kunne tale om «troløshet» og «forræderi» i denne forbindelse.

Fra en artikkel i Folk og Land 14/9 1957.

Kong Olav, den femte Olav i kongerekken

Den første norske konge som bar navnet Olav var Olav Trygvasson (995—1000). Den andre var Olav Haraldsson den hellige (1015—1028). Den tredje var Harald Hårdrådes sønn, Olav Kyrre (1067—1093). Den fjerde var Olav Håkonsson som ble konge i Danmark etter morfaren Valdemar Atterdag i 1376. I Norge ble han konge da faren Håkon VI Magnusson døde i 1380. Olav IV Håkonsson døde 17 år gammel i år 1387.

Appell fra Forbundet

Vi ber om velvillig mottakelse av den skrivelse vi disse dager sender ut til Forbundets medlemmer og andre interesserte.

Støtt innsatslinjen, og målet vil være i sikte!

Har du skaffet deg DEN NORSKA RÄTTSUPPGÖRELSEN?

«Det resultat Instituttet er kommet til tør kunne formuleres således:

- Den provisoriske straffelovgivning var folkerettsstridig og derfor uten rettsgyldighet.
- Landssvikanordningen av dsbr. 1944 var grunnlovstridig og derfor uten rettsgyldighet.
- Landssvikoppgjøret var politisk motivert og derfor av diskriminerende karakter.
- Mot den prinsipielle problembehandling i lagmannsrett og i Høyesterett reises alvorlige anker».

A. E. Hedem i skriftet Statsmaktenes revolusjonære forhold til grunnloven.

Den Norske Rättsuppgörelsen kan du lettest skaffe deg gjennom Forbundet. Det er en bok som fortjener plass i enhver norsk bokhylle.

Vedlegg bestillingen kr. 30 over postgiro 150 28.

Hedem's ovenfor nevnte skrift har også vunnet stort ry og bør spres i størst mulig utstrekning. Koster 2 kroner pr. stykk, plus 30 øre i porto.

Innleg fra publikum som gikk mot det autoriserte syn havnet i papirkurvene.

Den alminnelige fremgangsmåte var at journalistene gikk til vedkommende aktor (eller politiet) før saken skulle opp i retten. Aktor, eller politiet utleverte vedkommende tiltalebeslutning. Den ble så slått kraftig opp i pressen. Hermed slo man to fluer i ett smekk: Tiltalte ble svertet og dommerne påvirket. Under selve saken ble aktors foredrag — anklagen — atter gjengitt med stor bredde.

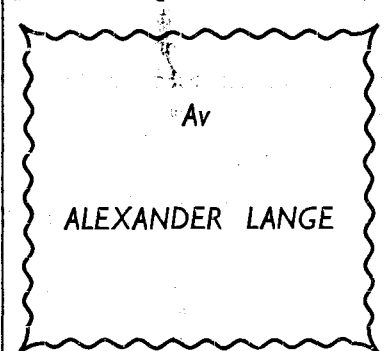
Tiltaltes opptreden ble etter omstendighetene skildret som ynkelig eller arrogant. Hans påvisninger av at den i regelen romanaktige tiltalebeslutning hadde lite med virkeligheten å gjøre ble regelmessig ikke referert. Journalistene forlot for sikkerhets skyld rettssalen etter aktors «blendende» innsats.

Forsvarerne var som kjent på forhånd instruert om at noe videre klokt ville det ikke være med et energisk forsvar. Dette ville bare irritere dommerne. Og skade tiltalte. (og vedkommende forsvarers pekuniære fremtidsutsikter?) Praktisk talt alle forsvarere meddelte tiltalte dette på forhånd, og mange ble på denne måte lurt til å tie stille. Ikke sjelden hendte det jo at særlig graverende innhold i tiltalebeslutninger som på forhånd var slått opp i avisene — ikke lot seg opprettholde, tiltross for den «legale» vergeløshet som var etablert for de tiltalte i rettsoppgjøret.

Hvis det overhode kom noen beriktigelse, f. eks. at domfelte ikke var morder — ble denne anbragt på et usynlig sted i avisen.

Jeg kunne i en hel uke dokumentere av mitt arkiv bevisene på at ovennevnte er riktig. Ikke minst direktør Lorentz Vogt har påvist disse graverende forhold.

På frihånd skal jeg i dag nevne som eksempel på norsk presseråskap i forbindelse

med disse saker — avisenes behandling av banksjef Olaf Bergan i Trondheim.

Ett eneste eksempel skal jeg dog nærmere detaljere, da det er av spesiell interesse:

Aftenpostens aftennummer 9. juni 1947 refererer fra rettsaken mot konsul, sivilingeniør Erhard Schoepke blant annet:

«Tiltalen omfatter videre hans deltagelse som ansvarlig teknisk leder ved demonteringen og avhenting av tungtvannsanleggene på Rjukan høsten 1944. Schoepke deltok dessuten som teknisk sakkyndig i etterforskingen i anledning av senkingen av Hydros ferje på Tinnsjøen samme høst. Ved denne senkingen

— at han var arrestert av Gestapo og tilstede som fange for forhindre feiltagelse. Vedkommende tungtvannsansapparat var solgt av Hydro og betalt av tyskerne. Hydro hadde samtykket i avhenting. Den 31. mars 1948 sendte NTB (not-to-believe?) ut en tungtvannslegende om at Norge har rettet en henvendelse til de amerikanske myndigheter i Tyskland for å få utlevert «åtte flasker som ble laget i Norge under krigen av tyske vitenskapsmenn».

Hertil bemerker den bak kulissene velbevandrede Schoepke at Norsk Hydro fra høsten 1940 inntil høsten 1943 produserte og leverte til Tyskland, fortløpende som alminnelig handelsvare — ca. 2 280 kg. tungtvann i alluminiumsflasker a 5 kg. innhold. Alt mot meget rikelig betaling.

Tungtvannsløgnen er søkt forevige på film, og i «Det Beste», men det kan ikke sikre den noe langt liv.

Alle innviede kjenner sammenhengen, også med den helt hensiktsløse senking av Tinnsjøferjen, som kostet mange norske liv.

Til minister Blehrs minne

Brosjyre § 104, som Blehr utga angående det økonomiske oppgjør — og som setter dette i sin rette belysning — bør alle våre folk anskaffe seg — til minne om den mannsom var primus motor til fremskyndelse av Svenskeutredningen. — Prisen er kr. 1,00 pr. brosjyre. Kjøp endel og del ut til Deres venner og bekjendte. Bénytt Giro 150 28 Forbundet, Boks 3214, Oslo.

Gå til mauren, du late, se dens ferd, og bli vis.

— Drift av urangruber er etter hvert blitt en viktig industri i USA. Den første ville spekulasjonstid er forbi, og industrien er kommet i regulær gjenge. Interessen for uranaksjer er også sterk hos publikum og i de ledende grube-selskaper.

Verdien av uranproduksjonene i USA ventes å stige fra 96 millioner dollar i 1956 til 236 millioner dollar i 1958. Tallene er basert på den nåværende grunnpris, som er åtte dollar for ett pund uranoksyd i konsentrat.

— Folkemengden i USA er steget fra 168 millioner midtsommers 1956 til 171.2 i år.

Lærdom betaler seg alltid, hvis du ikke er lærer.

Jeg kan ikke her drøfte holdbarheten av denne tankegang, — det burde bli innhentet betenkning av sveitsiske folkerettsautoriteter. Men med hensyn til den subjektive skyll er det sannsynlig at mange oppriktig trodde at Norges egen krig sluttet 10. juni 1940.

De mente at medlemsskap i N.S. var lovlig. N.S. var lovlig — inregistrert og deltok i stortings- og kommunevalgene 1933—37. I veiledningene til dommerne, advokatene og sakførerne, prestene, lærerne o.s.v. het det at enhver fikk handle etter sin samvittighet, men hvis medlemsskap hadde vært ulovlig, kunne spørsmålet ikke hen-skytes til den enkelte borgers skjønn. (Morgenbladet 24. desember 1947).

I hjemmestyrkene var det dessverre enkelte dårlige karer som opptrådte like hvent og brutalt som slubberter i hirden, trengte ulovlig inn i hjemmene, truet med sine våpen, arresterte og «rekvirerte», d.v.s. stjal. Også hederlige hjemmefrontfolk tiltok seg uhjemlet myndighet, tvang bl. a. kvinner som mistenktes for forhold til tyske soldater, til å stille for seg. Dette påtalte jeg i pressen og i skrivelser til politiet. Arresterte NS-folk fikk lenge ikke de samme rettig heter som andre varetektsfanger etter lov og reglement har til besøk, brev og pakker. I fengslene og fangeleirene foregikk adskillig mishandling etter samme metoder som under krigen, og myndighetene synes å ha nærret ulyst til å foreta rettslig undersøkelse. Selv drap på tyske krigsfanger har ikke ført til tiltale. Men henblikk på tidligere rettspraksis har jeg betegnet straffene for landssvik som uhørt strenge. (Morgenbladet 29. januar 1948).

Det er opprørende at den historiske sannhet ofte først kommer for dagen etter 50—100 år når de ledende som hadde ansvaret, og de menige som måtte bære følgene, forlengst er døde. I et demokratisk samfunn har folket rett til å vite sannheten straks.

Selve kapitulasjonsdokumentet av 10. juni 1940 har ikke vært offentliggjort fra offisielt hold, medlemmer av Nysgaardsvolds regjering forklarte i retten at de aldri hadde sett det!

Professor H. Koht har opplyst («Fra skanse til skanse», s. 45) at gjengivelsen av samtalen på Elverum om ettermiddagen 10. april 1940 mellom dr. Bräuer, Kongen og Koht ikke er bokstavelig riktig: «Kongen sa svært lite i heile denne samtalen. Eg trur han var så gripen, så hug-fallen, så det fall tungt for han å få eit ord fram. Han nikka jamt til meg at eg måtte svara på det Bräuer sa. Og han ikke til svara mine. Det var difor eg som forma det ordet (som eg i den offisielle utgreiinga la i munnen på Kongen) at når tyskarane kravde ei norsk regjering som ho «auch» kunne ha tillit til, så måtte vi på norsk side krevja ei regjering som det norske folket «auch» hadde tillit til. Bräuer gjorde det innkastet at her spurdes det om to ulike slag av tillit. Men eg sa at ei regjering Quisling berre ville bli ei ny regjering Kuusinen».

Av hensyn til den agitatoriske virkning kunne det forsvares at referatet den gang ikke var riktig. Ordene svarte sikkert også til Kongens mening — — — Nå har vi krav på en korrekt gjengivelse. — (Morgenbladet 24. mars 1948).

(Samlet av A. L.).

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014
ke til det tidspunkt da forand-

ringene i organismen inntreder, de skal se at sykdommen tok til i det øyeblikk den massive løgn ble tvunget inn på nasjonen. De skal få se at sannheten ikke lar seg jonglere med. At den ikke er noe man har i en sekk og tar frem til beskuelse når det passer. Den får ingen verdi da, den blir infladert — for sannheten tåler ikke å komme på billigsalg. Disse menn vil måtte spørre seg selv: Når begynte det, og hvordan begynte det?

Og alle tråder vil gå tilbake til den 2. verdenskrig og de etterfølgende fredsår. Og de vil se at forfallet begynte da en hel nasjon henga seg til systematisk historieforfalskning og lot seg synkverve. Den begynte da et helt folk fikk kjensgjerninger fortiet og laget seg ønskebilder. Og det skal vise seg at aldri gjalt regelen om at bordet fanger — så nådeløst og uten reduksjon. For løgn avler løgn uten ende, og den brer seg og forgifter en hel samfunnsorganisme i riven- de fart. Og der finnes etter en tid ingen helbredende medisin. Historien viser utallige eksempler på det. Der gis kjennsgjeringer man må se i øynene ellers får man dem før eller siden som et voldsomt slag i nakken og man er aldri den samme om man klarer å reise seg igjen. Det skal det norske folk bittært få erfare ved neste korsvei.

For sannheten er en og udelelig.

Og skulle de ansvarlige myndigheter idag forsøke å riste seg løs av løgnpsykosen så ville oppgaven være som å samle de dun som ble rystet for vinden. Og om den tilkalte lege mot formodning skulle forordne en slik hestekur som eneste redning så ville den voldsomste kraftanstrengelse neppe helbrede pasienten. Forgiftningen er allerede generell.

Den alminnelige mann vil etter en tid ha sitt falske gudebilde i fred. Han tror ikke på den sannhet som kommer haltende 15 år etterpå. Den er således uten livgivende kraft. Den fortiede sannhet er et tveegget sverd. Jeg vil nevne et eksempel fra våre egne dager: I 1952 kom en amerikansk kongresskommisjon over havet til Europa. Den skulle undersøke Katynmordene. Vi kjenner alle resultatene den kom til. Vi kjenner også de resultater den tyske undersøkelseskommisjon la frem under krigen. De er like. Men se: Den amerikanske redegjørelse pas-

Siden sist

Arid Haaland har på Griegs forlag utgitt to studier over Hamsun og Hoel. I den anledning skriver Philip Houm i Dagbladet:

«Det var ikke noe lykkelig innfall dr. Arild Haaland fikk da han besluttet seg til å skrive to sammenhengende essays om Knut Hamsun og Sigurd Hoel. Jeg mener ikke at det i og for seg er noe å si på sammenstillingen. Tvert imot: De to forfatterne er på en rekke punkter så forskjellige — og på noen få punkter så like — at en jevnføring kan bli fruktbar. Men når Arild Haaland foretar den, må den bli ufruktbar: Han inntar en kjølig holdning til Sigurd Hoels forfatterskap, og dermed kommer han i skade for å slå et meget stort talent i hodet med et geni. En slik for å slå et meget stort talent hodet med et geni. En slik framgangsmåte kan ikke bli til gagn for noen — hverken for Hamsun eller Hoel eller Haaland eller leseren».

Sitat slutt. Dette sto som innledning på en lengre kronikk 3. oktober.

En 33-årig mann fra Fosen ble etter krigen dømt til et års fengsel for medlemsskap i Nasjonal Samling, tjenestegjøring i det bevæpnede Hirdens Bedriftsvern med mer.

Nå er han utskrevet til å gjøre militærtjeneste i Heimevernet, forteller Adresse-avisen. Men fosningen nekter plent. Han hevder at når han har kjempet mot kommunismen en gang og fått fengselsstraff for det, så vil han slett ikke kjempe mot kommunismen en gang til. For tiden har Uttrøndelag politikammer saken til behandling.

— Kirsten Flagstad har uttalt til Stavanger Aftenblad at hun snart skal slutte med veldedighetskonserterne. Hun er forlengst ferdig med vanlige konserter. — Jeg får holde sangen innenfor fire vegger, sier Kirsten Flagstad. — Men der kommer jeg til å synge så lenge det er pip i meg, legger hun til. På snakk om moderne musikk svarte fru Flagstad at den hadde hun ikke sans for, heller ikke tid til å dyrke.

Den 3. oktober utkom biskop Kristian Schjelderups nye og med spenning ventede bok «Den grunn hvorpå jeg bygger». Titelen er programmatisk, og biskopen skriver i forordet at hans eneste hensikt med boken er å vise hva han står for. Selv om boken ikke på noe punkt tar form som polemikk, ligger den aktuelle situasjon klart bak adskillig av det som skrives.

Størst oppmerksomhet tiltrekker de to foredragene «Hva mener vi med Bibelens autoritet» og «Hva er kristendom?» «Personlig kan jeg uttrykke det ganske enkelt», heter det bl. a. «for meg er det slik at Bibelens tale, Guds ord, blir absolutt autoritet og bindende der hvor jeg opplever at det taler til meg i min situasjon. Der må det følges uten akkord. «Trekk dine sko av! Ti stedet du står på er hellig grunn —».

miteen til bedømmelse av årets vakreste bøker. I mange år satt han som medlem av og sekretær i denne komiteen

«En landssviker»

Det var i Oslo en meget gammel dame, nærmere 89 år, da frigjøringskom kom — — — som hun trodde også til glede for henne. Hun bodde i det vi kaller et frøkenkloster. Hun ble, som første frukt av frigjøringsvarslet om øyeblikkelig å forlate sin leilighet på to rom. Hun var landsforræder, og den edle stiftelse kunne ikke tåle å ha henne i leiligheten. En av hennes feller syntes dette var urimelig og tok henne inn på sitt værelse. Så måtte politiet opp og konklusjonen var at hun fikk forelegg. Hun skulle betale 1000 kroner av sin samlede formue av godt og vel 1800 kroner, og tape stemmeretten for 10 år — altså i alderen 90—100 år. For hun var landsforræder. Hva var så hennes forsyndelse? — Denne gamle dame var en venninne av gamle fru Quisling. Vidkun Quislings mor. — Hun satt hos henne til ettermiddagskaffe den dag i 1933, da Quisling hadde stiftet Nasjonal samling. Han kom hjem og hilste goddag Tante Maren. Idag har jeg stiftet et nytt parti, kan du ikke melde deg inn der? Og Tante Maren sa naturligvis jo, at det kunne hun gjerne, og dermed var hun medlem fra stiftelsen. — Tiden gikk til okkupasjonen og under okkupasjonen, ensomt for henne i den lille leilighet i frøkenklostret. Hun hørte intet om partiet, men tror nok hun betalte kontingent, hvis hun fikk regning. For, som hun sa: Mine regninger betaler jeg alltid. Slik fremstillet hun saken for advokaten sin, og dokumentene viser intet annet. Advokaten varslet politiet om at han representerte henne, at saken forholdt seg som han hadde nevnt og at man fikk sende saken til retten, hvis man ikke fant at man måtte henlegge den. Det gikk noen tid. Så fikk advokaten et brev fra den gamle dame, med skjelvendte skrift. Politiet hadde påny vært der, og dennegang med et nytt forelegg, hvor boten var strøket, men tapet av stemmeretten oppretholdt. Hun var altså landsforræder, hvis hun vedtok.

Advokaten har intet hørt. Politiet unngikk omhyggelig enhver forbindelse med ham. Den gamle hadde vedtatt dette forelegg. Hun orket ikke risikere flere politibesøk. Hun hadde gjennom et langt liv aldri hatt noe utestående med politiet og nu hadde de vært her to ganger, heller enn å få flere besøk hadde hun vedtatt. Pengene var jo reddet. Og alt var bedre enn å bli trukket ned i retten, som sto for henne som noe forferdelig. Slik var det lyktes politiet utenom forsvareren å øke antallet av forrædere med nok en.

Terminliste

21. oktober: Forhandlinger om nytt lønnsstillegg for statstjenestemennene.

28.—29. oktober: Det tradisjonelle høstkursus «Skog og Tre» holdes i Oslo, med fremragende foredragsholdere og med demonstrasjon av bygging av skogsbilveier i vanskelig terreng. 25. november: Caryl Chessman får sin sak gjenopptatt etter 9 år i dødscellen.

Dagens smil

— Er det ikke forferdelig å være gift med en så distré mann?
— Nei, han gir meg alltid husholdningspenger to ganger.

*

— Han heter Tom — han er oppkalt etter min manns lommebok.

NB!

Nord-Hedmark herredsrett har behandlet en sak mot en småbruker fra Ringsaker som sto tiltalt for ikke å ha møtt til øvelse i sivilforsvaret. Småbrukeren som var innkalt til øvelse den 29. april i år, søkte om utsettelse fordi han var uten arbeidshjelp på bruket som består av 40 mål dyrket mark og har en besetning på 6 kyr, griser, sauer og hest som han har måttet stelle da hans kone er sykkelig. Opplysningene var attestert av jordstyret. Småbrukeren fikk imidlertid avslag.

Retten finner det godtgjort at han ikke har møtt til øvelsene, men flertallet, domsmennene, mener han må frifinnes da han må antas å ha vært i en nødsituasjon. Rettens formann er under tvil kommet til at småbrukeren må bli å dømme i overensstemmelse med forelegget idet hans stilling neppe kan ha vært mer prekær en mange andres som arbeidet i jordbruket idet det måtte være mulig for ham å skaffe noe hjelp.

Retten ble administrert av sorenskriver Erling Rost med Halgrim Bergli, Brøttum, og Trygve

JUSTUS VERICULTOR:

Den norske kapitulasjon

10/6 1940

og

Krigføringsproblemet 1940/45

A. Lange: «Boken vil hevde sin plass i bokhyllen til enhver tid».

Fåes i Kiershowsgt. 5/1, og i Teatergt. 6 (Johannesen). Pris kr. 5,—.

Annelise Parew

TANNEVÅRNING

Trendheim

Oslo Johnsonsgt. 5 - V. Lade-
moen Kirke - Voldsmende

VED BESØK I EGERUND

overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41 — Telefon 497

Tannlege

FOR POTETHØSTEN

Belteopptakere

Kastehjulopptakere

for traktor og hest

Potetsorterere

Tørrvaskere

Rotskjæremaskiner

Fraktfritt levert kjøpers nærmeste jernbanestasjon eller d/s-anløpssted

GUNNAR BRADLEY

Innehaver Per Bradley

BERGEN

Telefon 10 285

Bøker

De bør lese!

Generalauditor Pürschel: «Rett kurs». Heft. kr. 14.00.

Senator J. R. McCarthy: «Den forspilte Sejr». Heft. kr. 11.00.

Erik Lærum: «Suez — Ungarn — Polen — Cypern». Heftet kr. 7.00.

Generaladmiral a. D. Hermann Boehm: «Norge mellom England og Tyskland. Innb. kr. 16.00. (Ventes i oktober).

Jens Bjørneboe: «Under en hårdere himmel». Innb. kr. 28.00.

Boka er en sviende kritikk av landssvikoppgjøret.

P. THJØMØE,

boks 122, Stavanger.

Tlf. 21133 — Gironr. 64042.

Urmaker

R. Gjessing

Torvet — Tlf. 83 25 07

DRAMMEN

Pent pikeværelse

koldt og varmt vann, sentralfyring, tilleie til en enslig dame mot litt hjelp eller

Den alminnelige mann vil etter en tid ha sitt falske gudebilde i fred. Han tror ikke på den sannhet som kommer haltende 15 år etterpå. Den er således uten livgivende kraft. Den fortiede sannhet er et tveegget sverd. Jeg vil nevne et eksempel fra våre egne dager: I 1952 kom en amerikansk kongresskommisjon over havet til Europa. Den skulle undersøke Katynmordene. Vi kjenner alle resultatene den kom til. Vi kjenner også de resultater den tyske undersøkelseskommisjon la frem under krigen. De er like. Men se: Den amerikanske redegjørelse passerte den vestlige verden uten særlig ytre virkning eller kommentarer. Den gikk faktisk upåaktet hen. For intet er så farlig som den sannheten man gjemmer til man mener det passer å ta den fram i dagens lys. Den kolde krigen var rundt 1950 kommet så langt at amerikanerne ikke lenger brydde seg om å dekke over sovjetrussiske forbrytelser, og nå skulle de vise verden russernes sanne ansikt, men det var en annen ting som også kom tilsyne: Amerikanernes egen kyniske adferd. Og det vestlige verdens menneske befant seg et ganske kort øyeblikk foran «den rette spegelen» O. A. Vinje snakker om. Og den stillhet som bredde seg etter den amerikanske Katynrapport lød faktisk som torden i anstendige menneskers ører. Denne stillhet var ikke minst påtagelig på grunn av den sjokklignende passive holdning i den vestlige verdens presse. Det var ikke førstesidestoff. Det var ikke egnet til å bli behandlet i ledere.

Og det var sikkert ingen bevisst vilje hos avisen til å undertrykke meldingen, de var flauere som over vammelig grøt — og selv vi som skulle triumfere, vi som den hele tid hadde trodd på den tyske versjon — vi var flauere. Vi kunne føle at rettskafne mennesker blant våre motstandere, de spekulative og reflekterende, de følte grunnen gyngende under føttene. Og det var ikke bare på grunn av at sannheten i Katynhistorien kom for dagen.

Nei, menneskene skammet seg ikke bare over den lange løggen, de skammet seg over at sannheten ble tatt opp av en tryllekunstners hatt lik en hare. Sannheten og tryllekunstneren er fremmede for hverandre.

P. Wilk.

polemikk, ligger den aktuelle situasjon klart bak adskillig av det som skrives.

Størst oppmerksomhet tiltrekker de to foredragene «Hva mener vi med Bibelens autoritet» og «Hva er kristendom?» «Personlig kan jeg uttrykke det ganske enkelt», heter det bl. a. «for meg er det slik at Bibelens tale, Guds ord, blir absolutt autoritet og bindende der hvor jeg opplever at det taler til meg i min situasjon. Der må det følges uten akkord. «Trekk dine sko av! Ti stedet du står på er hellig grunn —».

Boktrykker

Arthur Nelson

Vår alles gode venn, Arthur Nelson, er ikke lenger blant oss. Mandag kveld den 23. sept. just som han og hans hustru skulle forlate sitt landsted ute i Drøbak for å ta bussen hjem til Oslo, falt han om, og hans livslys slukket for godt. Det var med dypt vemod vi mottok budskapet om hans bortgang. Vel visste vi at ikke alt sto riktig bra til. Et ganske hardt hjerteinfarkt i fjor høst gjorde stillingen svært usikker. Men allikevel — han kom seg igjen, og vi håpet og trodde. Nå er det brått slutt. Vi bøyer oss i ærbødighet og stillhet.

Arthur Nelson var Oslogutt født 24. 11. 1878, og ble således noe nær 79 år. Han levde et rikt liv. Av yrke var Nelson boktrykker, en meget dyktig sådan. 14 år begynte han i trykkerilære, og 20 år gammel var han Oslos yngste faktor. Han dro til U.S.A. og fortsatte sin utdannelse der. Gjennom årene høstet han meget anerkjennelse og tok hjem mange premier for sine arbeider der borte. Etter hjemkomsten var han en kort tid knyttet til reklamebransjen, som medarbeider i Høydahl Ohme. Men trykkeriarbeidet kalte, og etter kort tid startet han sitt eget trykkeri. Arthur Nelson A.S. Bokkunst, vakre bøker med smakfullt utstyr, var Nelsons spesialer. Han nedla et stort og meget dyktig arbeid. Han var en av initiativtagerne til og en av stifterne av ko-

miteen til bedømmelse av årets vakreste bøker. I mange år satt han som medlem av og sekretær i denne komiteen. Nelson var også dypt religiøs. Han hadde opplevd kristendommens frelsende og etiske kraft og så den som alle tiders vern mot nedbrytende

Fort. side 4

Ved rettspresident Svenning Rytters død

I «Berlingske Tidende» slutter Tage Mortensen en Nekrolog over Rytter:

«Svenning Rytters sidste Aar i Landstinget og hans efterfølgende Deltagelse i den offentlige Debat kom til at staa i Retsopgjørets Tegn. Hans Udgangsposition var den Tese, at den tyske Besættelse af Danmark var sket efter Overenskomst mellem de besluttende danske og tyske Myndigheder, og at der derfor ikke havde bestaaet nogen Krigstilstand eller nogen krigslignende Tilstand mellem Danmark og Tyskland. Den logiske Konsekvens heraf måtte være — og var for ham — at Modstandskampen aldrig burde være sat i Gang, og at derfor hele den Landssviger-Lovgivning, som kom i den første Efterkrigstid, var forfejlet. Til dette principielle Standpunkt kom yderligere hans indgroede Respekt for danske Retstraditioner, der fik ham til pure at afvise og haardt at angribe en Række af de Handlinger, Modstandsbevægelsen havde foretaget sig under Besættelsen, først og

Fort. side 4

men flertallet, domsmennene, mener han må frifinnes da han må antas å ha vært i en nødsituasjon. Rettens formann er under tvil kommet til at småbrukeren må bli å dømme i overensstemmelse med forelegget idet hans stilling neppe kan ha vært mer prekær en mange andres som arbeidet i jordbruket idet det måtte være mulig for ham å skaffe noe hjelp.

Retten ble administrert av sorenskriver Erling Rost med Halgrim Bergli, Brøttum, og Trygve Sørum, Torvseter, som domsmenn. Småbrukeren var av politimesteren ilagt en bot på 50 kroner, subsidiært 12 dagers fengsel, heter det i Hamar Stiftstidende.

T. G.

Dette er et utdrag av høyesterettsadvokat Eyvind Gertz's forsvarstale for meg i 1950. Det nevnte «frøkenkloster var Mogens Thoresens Stiftelse på Drammensveien, ved Bygdø Alle. Ser av Morgenbladet idag at hun er 100 år imorgen og den 7. oktober kan hun vel benytte sin stemmerett. Etter hva der er meg meddelt er dette i sin tid forelagt henne og hun fant det korrekt.

Størstedelen av staten Israels innbyggere er kommet til landet etter siste krig. På ni år er den jødiske befolkning blitt mer enn fordoblet, tallet er steget fra 650 000 innbyggere til 1.7 millioner innbyggere i år. De fleste er kommet fra Øst-Europa, bare seks prosent fra Vest-Europa og Amerika, mens henimot en tredjedel er kommet fra Asia. Israel nå har omtrent like mange jødiske innbyggere som på Jesu tid.

fremst Stikkerlikvideringer uden Lov og Dom. I bitre Ord, saavel i Skrift som i Tale, og ofte med tungtvejende Argumenter gik han i Rette med Modstandbevægelsen. Han forstod hverken den eller dens Bevæggrunde, lige saa lidt som den forstod ham. — Det var to Verdener, skilt af et Svælg, som ikke lod sig overbygge, to Livsanskuelser, byggende paa væsenforskellig Grund og med lige ringe Vilje til at gaa ind i Modpartens Tankeverden.

Staaende midt i denne

men flertallet, domsmennene, mener han må frifinnes da han må antas å ha vært i en nødsituasjon. Rettens formann er under tvil kommet til at småbrukeren må bli å dømme i overensstemmelse med forelegget idet hans stilling neppe kan ha vært mer prekær en mange andres som arbeidet i jordbruket idet det måtte være mulig for ham å skaffe noe hjelp.

Retten ble administrert av sorenskriver Erling Rost med Halgrim Bergli, Brøttum, og Trygve Sørum, Torvseter, som domsmenn. Småbrukeren var av politimesteren ilagt en bot på 50 kroner, subsidiært 12 dagers fengsel, heter det i Hamar Stiftstidende.

Den unge jenten ønsker seg bare en mann, og når hun har fått ham, ønsker hun seg alt. Engelsk ordtak.

For Grustak eller lign.

- 1 stk. transportør 10 mtr. lang (ny)
1 » ————— 7 » » (ny)
1 » ————— 4 » » (brukt)
1 » grussorterer (Pay & Brinck A/S)
med 10 Hk. elektr.motor og 9 Hk. bensinmotor.

H. SNAPRUD & CO.

MASKINER — REDSKAPER
Kongsberg — Tlf. 885 - 248

Spis i OBL spisesalong

Hjemmelaget god mat

Niels Juels gt. 31, — Oslo — Telefon 44 14 98

Vi søker representanter

for tingersanking i bygd og by.

Rike muligheter, bra provisjon

Henv. red. i Folk og Land

Uten historisk sans og historisk forandring finnes der ikke noe samfunn — bare masse. Fra «Freedom First».

De fattige har én fordel, sukker Ingrid Bergman i «Anastasia», de vet at de blir elsket for sin egen skyld.

T r e n d h e i m

Gale Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Veldaminde

VED BESØK I EGBERSUND
overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41 — Telefon 497

Tannlege

MARTIN KJELDAAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Urmaker

R. Gjessing

Torvet — Tlf. 83 25 07

D R A M M E N

Pent pikeværelse

koldt og varmt vann, sentralfyring, tilleie til en enslig dame mot litt hjelp eller uten. Referanser nødvendig.

Bill. merk. «Frogner».

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag.

Inneh. ALF T. LUNDE,

Mossevelen 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Hytte ved stranden

For den av våre feller som sitter i små kår — og som gjerne vil ha en høstferie — stilles fullt montert hytte ved strandkanten Sørlandet — til disposisjon gratis.

Eksp. anviser.

Daglig

friske blomster

KRANSER til alle priser

S Y N N Ø V E L I E

Blomsterforretning

Frognerveien 30, Oslo

Tlf. 44 22 30

UNGDOM

helst med realskole og gjerne handelsskole, får post i bokhandel. Nye lokaler. Hybel has.

Per Nes, Rena.

Frontkjemper

ønsker å leie hybelleilighet eller mindre leilighet i Oslo eller utenbys. Alt har interesse. Meget god betaling loves.

Bill. mrk.: 1407.

Styrkeforholdet mellom den franske og den tyske hær skulle være 5:3. Enslartet bevæpning.

Men den store franskmanns plan ble bare en plan. Den led nederlag på fredskonferansen i Versailles hvor den ble bekjempet på det kraftigste av Clemenceau, likesom den også ble avvist av det britiske kabinett. Ennvidere vegret USA seg for å støtte planen og bli med på et korstog mot kommunismen. President Wilson og hans rådgivere var nemlig redd for at et slikt korstog ville skaffe Frankrike herredømme over Ukraine og gi England kontrollen over Russlands olje.

En stor og fremsynt fransk-
mann måtte derfor se sin plan
umuliggjort. Men da han døde
i 1929 hadde han levd lenge nok
til å se at det han hadde arbei-
det for var en riktig tanke, idet
Sovjet allerede i 1929 var langt
på veg til å bli det Sovjet er i
dag: Alle vestlige diplomaters
mareritt, den største trussel
Vestens sivilisasjon noensinne
har stått overfor.

- *Forts. fra side 1*

kanskje gjør dem overflødige!
 Quisling kunne ikke alene — med en håndfull medarbeidere — utforme et politisk program som det lot seg gjøre å få hele folket til å slutte opp om. Han søkte å sette igjennom det umulige! Han forutsatte hos det norske folk i begynnelsen av 1930-årene en patriotisk ånd

Om Paal Berg ikke skulde vise seg å være villig, ble Kongen rådet til å vende seg til direktør Gunnar Jahn, som hadde vært Hjemmefrontens «nestkommanderende». Paal Berg påtok seg oppdraget. Den 14. juni var imidlertid «det gamle stortinget» trådt sammen igjen, og Paal Berg møtte sterk motstand ved personalvalget fra Høires side. 18. juni meddelte han at han ikke kunne danne noen regjering og hen-

Quislings program er blitt stående som en fane plantet i den norske jord — i fedrelandets jord — som våre statsmakter i ubegripelig hårdhjertethet fremdeles forbyr at hans aske blir bisatt i . . .

Når derfor vi NS-folk i året 1957 skal gjøre oss opp vår personlige status med hensyn til hvor vi står idag, bør det være oss klart at vi ikke igjen — hverken av våre motstandere eller av oss selv — må la oss tvinge inn i isolasjon. Isolasjon er det samme som stillstand og død. Vi er kallet til å samle oss om den fane som Vidkun Quisling har støtt så dypt ned i Norges jord at den står for bestandig — nemlig den nasjonale samlingstanken på folkefelleskapets grunn. Dermed er det gitt at NS ikke kan videreføres som sektdannelse, men at vi på bred basis må gå inn for å arbeide til beste for folk og land.

Da Berg nevnte Kongens råd om Lie, svarte Hambro at det måtte være slutt med kongediktaturet nu.

Således kom **Gerhardsen** til 23. juni 1945 å danne en samlingsregjering med de to omstridte: Trygve Lie som utenriksminister og Oscar Torp som forsvarminister. Høyre lot seg allikevel representere ved Cappelen og Offenberg.

Høire anså kanskje sine to representanter som mindre representative, men gjorde ikke parlamentariske innsigelser.

Arbeiderpartiet fikk straks den sterkeste stilling i regjeringen.

Jeg avsto 2. august justisminister Cappelens oppfordring til å bli medlem, dels fordi jeg ikke ville være bundet av taushetsplikten, dels fordi jeg ønsket ansvaret for Arbeiderpartiets utenriks- og forsvarspolitikken tatt opp i den forestående valgkamp.

Nu ble dette spørsmål hen-
vist til undersøkelseskommis-
sjonen, og da dens innstil-

Fra Farmand

Ports. fra side 3

Lørdag den 28. september ble Nelson stedt til hvile på Vestre gravlund. I sin tale i tilknytning til 1. Johs. 1—3 tegnet sokneprest Peder Olsen et vakkert bilde av ham som den lyse glade skjønnehetselskende mann han var, forankret i kristendommens grunnsannheter, fortrolig med å leve, beredt til å dø. Soknepresten la ned krans fra hustru og datter, og cand. jur. Eivind Saxlund brakte en siste hilsen og takk fra Kristne Venner.

Det står i en av Jonas Dahls
salmer:

**Ti kjærlighet forbliver,
Ti kjærlighet er Gud --
Så strø mens våren drive
Ditt liv for andre ut.**

Arthur Nelson gjorde dette. Derfor vil hans minne bli signet og fredet av hans mange venner. **H. A.**

Selv om den krigshistoriske avdelings redegjørelse om kampene i Narvikavsnittet ennå ikke er kommet, burde det som er passert være allminnelig kjent.

Det første som hendte var som bekjent senkningen av de utgamle norske panserskip, eller rettere panser-likkister som de allerede lenge før var betegnet for å være. Nordmennene holdt seg til folkeretten, mens tyskerne brøt den ved å skyte straks deres forhandler var gått fra borde.

Barnet symboliserer fremtiden, fordi det forvalter mulighetene, fordi hvert barn kan bety verdens fremgang, fornyelse, forløsning.

Lars Oftedal.

En mer effektiv disponer-

ing ville det vært å sperre dē-
filéet ved Sildvik og dermed
forbindelsen østover med et
par kompanier og den en ka-
non. Den øvrige styrke burde
forsvart magasinene og mobi-
liseringsbeholdningene på El-
vegårdsmoen lengst mulig.

«Tvert imot oberstens ordre slo de norske avdelingene seg igjennom de tyske styrkene» sier herr Bendow, — et typisk eksempel på uvederheftig, selvforherligende norsk skryt. Enkelte norske avdelinger marsjerte rolig gjennom de tyske styrker uten å bli hindret heri, hverken av oberst Sundlo eller tyskerne.

General Fleischer slo tyskerne i kampene om Narvik, sier Peter Bendow. Det ville sikkert overraske tyskere som deltok i kampene å høre dette. De vil antagelig hevde at det var den franske fremmedlegion som kom over Rombaksfjorden, gjenerobret Narvik, og senere under store tap forserte seg fram langs jernbanelinjen østover, etterfulgt av en norsk bataljon, og støttet av engelsk skipsartilleri. Samtidig avanserte norske styrker nord for Rombakfjorden fremover mot Bjørnefjell. (Dette sagt uten forkleinelse for den tapre og meget feltdyktige general Carl Gustav Fleischer).

Da de franske og engelske styrker ble trukket tilbake,

Hertil føyer redaktør Olsen i «Revision» følgende merknad:

Det vilde være vanskeligt for os at sige det anderledes eller bedre, hvis vi ved Svenning Rytters død skulde skildre hans Personlighed og Virke. Det, der ligger os mest paa Hjerte er paa egne og Tusinders Vegne at sige Tak til en Hædersmand, en Stridsmand for rett og sandhed, derfor også for Danmark. I Tidens politiske — og anden Usselhed ragede han op som en Høvding, hvis Vilje til at øve Retfærdighed intet kunde kue. — Sorg ved hans Grav, Taknemlighed for hans Gerning og Tak til et stort Menneske er Følelser, der ved Rytters Død vil kendes over det ganske land. **A. O.**

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN
Postboks 3237, Oslo
Ekspedisjon og kasse:
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96
Boks 3214

Abonnementspriser:
 Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50
 pr. halvår. Sverige og
 Danmark: kr. 29,00 pr.
 år, kr. 14,50 pr. halvår.
 Utlandet for øvrig: kr.
 33,00 pr. år, kr. 16,50 pr.
 halvår. I nøytralt om-
 slag kr. 35,00 pr. år, kr.
 17,50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre
Annonsepris:
32 øre pr. millimeter
over en spalte.
Bruk postgironr. 16450.
Sambandstrykkeriet
Oslo